

**Setlementti
Tampere**

Väkivalta parisuhteessa ja erotilanteissa

**Eron edessä-ilta, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Tampereen
osasto**

Samu Hisso,

Kriisityöntekijä

Väkivaltatyöyksikkö/Perheväkivaltaklinikka

Setlementti Tampere ry

16.04.2024

Setlementti
Tampere

Perheväkivaltaklinikka

- Väkivalta- ja kriisityön yksikön akuutteihin perheväkivaltatilanteisiin erikoistunut työryhmä
- Toiminut vuodesta 2001
- Henkilöstö:
 - 3 kriisityöntekijää ja yksikönjohtaja
 - 2 työntekijää Kun lapsi satuttaa-työmuoto

Työskentely

Yksilö

Pariskunnat

Ryhmät

Työskentelyssä etsitään selviytymiskeinoja, joiden avulla asiakkaat kykenevät elämään ilman väkivaltaa ja sen vaikutuksia.

Riski kohoaa

- Naisten riski joutua perheväkivallan uhriksi kohoaa jo 2–3 vuotta ennen avioeroa ja on suurimmillaan eroa edeltävänä vuonna.
- Aiemmin perheväkivaltaa kokeneille naisille olisi hyvä tarjota tukea eroprosessin alussa, todetaan Helsingin yliopiston tuoreessa tutkimuksessa.
- Tutkimuksessa seurattiin rekisteriaineistojen avulla yli 350 000 suomalaista avioparia, joista yli 22 000 erosi.
- Perheväkivaltaa mitattiin käyttämällä tietoja rikosilmoituksista ja sairaalahoitoa vaatineista vammoista. Kummallakin tavalla mitattuna väkivallan riski oli suurimmillaan avioeroa edeltävänä vuonna, jolloin avioerohakemus tyypillisesti jätetään

Elina Einiö ym.: [Partner violence surrounding divorce: A record-linkage study of wives and their husbands](#). *Journal of Marriage and Family* 2022.

Lähisuhdeväkivalta

Väkivallalla tarkoitetaan tekoa, joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa teon kohteelle ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaamisen, pakottamisen tai mielivaltaisen vapaudenriiston (THL 2020).

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan niitä tapahtumia, jossa henkilö on väkivaltainen nykyistä tai entistä kumppaniaan, lastaan tai puolionsa lasta, vanhempansa, muuta lähisukulaistaan tai muuta läheistään kohtaan (Laki turvakotipalveluista 1354/2014).

Moninaisuus

Lähisuhdeväkivallassa yhdistyvät monet kaltoinkohtelujen lajit: henkinen, fyysinen, seksuaalinen väkivalta laiminlyönti...

”Yksikään väkivaltainen suhde ei ala
väkivaltaisena.” (Metso 2018)

Väkivallan muotoja

Henkinen

Fyysinen

Seksuaalinen

Vaino

Taloudellinen

Kunnia

Kemiallinen

Hengellinen

Henkinen väkivalta

On jatkuvaa ja tahallista

Hyväksikäyttää ja vääristää kokijan tunnesiteitä, kykyä tuntea ja osallistua emotionaaliseen vuorovaikutukseen.

Vääristää kokijan kokemusta itsestään ja ympäristöstään.

Tekijän synnyttämä ja ylläpitämä häpeän tunne kokijassa tekee suhteesta lähtemisen vaikeaksi

Häpeän kanssa esiintyvä syyllisyyden tunne kannattelee väkivaltaisen suhteen rakenteita.

**“Pahinta ja julminta
on henkinen
väkivalta”**

Väkivaltaisesta suhteesta

- Olosuhteet muulle väkivallalle luodaan henkisellä väkivallalla
- Väkivaltaisessa suhteessa hyvä ja huono vaihtelevat
- Osa toiminnasta on täysin normaalia
- Anteeksi pyytely asioista joita ei ole tehnyt
- Näkee tekijän erilaisena kuin muut
- Kokija kadottaa itsensä pala palalta

Lähisuhdeväkivaltaa ei ole helppo tunnistaa

Kokija ei välttämättä tunnista elävänsä väkivallan keskellä

Tapahtunutta vähätellään (kokija, tekijä ja läheiset)

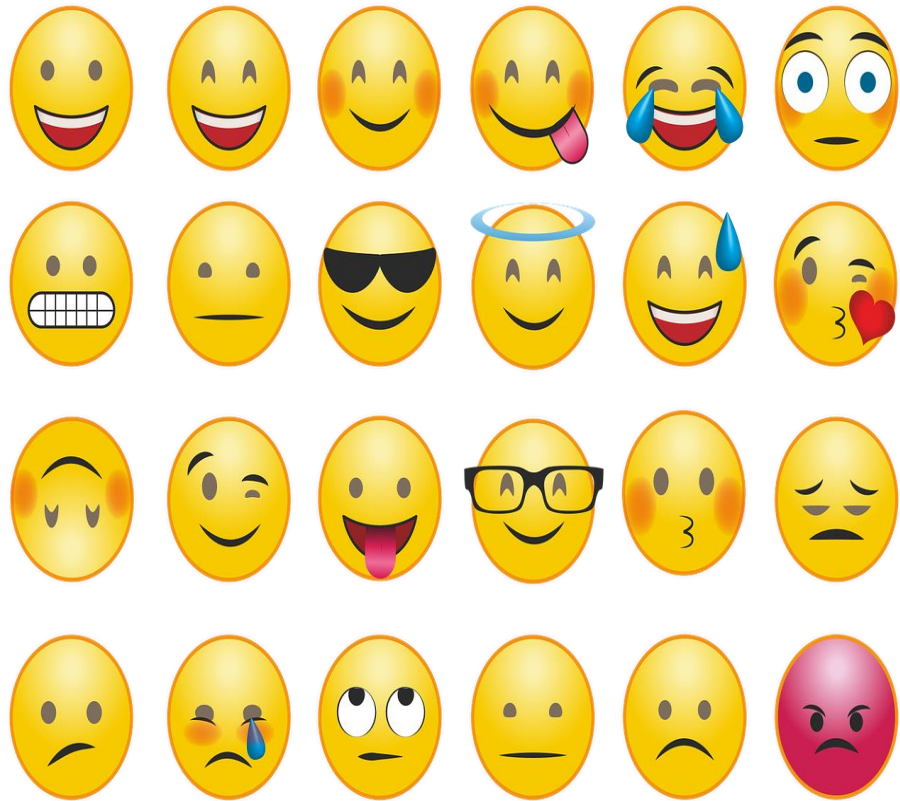
Tapahtunutta hävetään ja väkivaltaa on totuttu salailemaan

Tapahtuneelle ei ole sanoja tai siitä ei uskalleta kertoa

Väkivallan tekijällä ja kokijalla voi olla riippuvuussuhde

**Kerro kokemuksistasi
jollekin**

Seuraukset

Psyykkisiä: Pelot,
univaikeudet, ahdistus...

Fyysisiä: Vammat, säryt,
kortsoli, kehonkuvan muutos...

Sosiaalisia: Varautuneisuus,
eristäytyminen, epäluuloisuus,

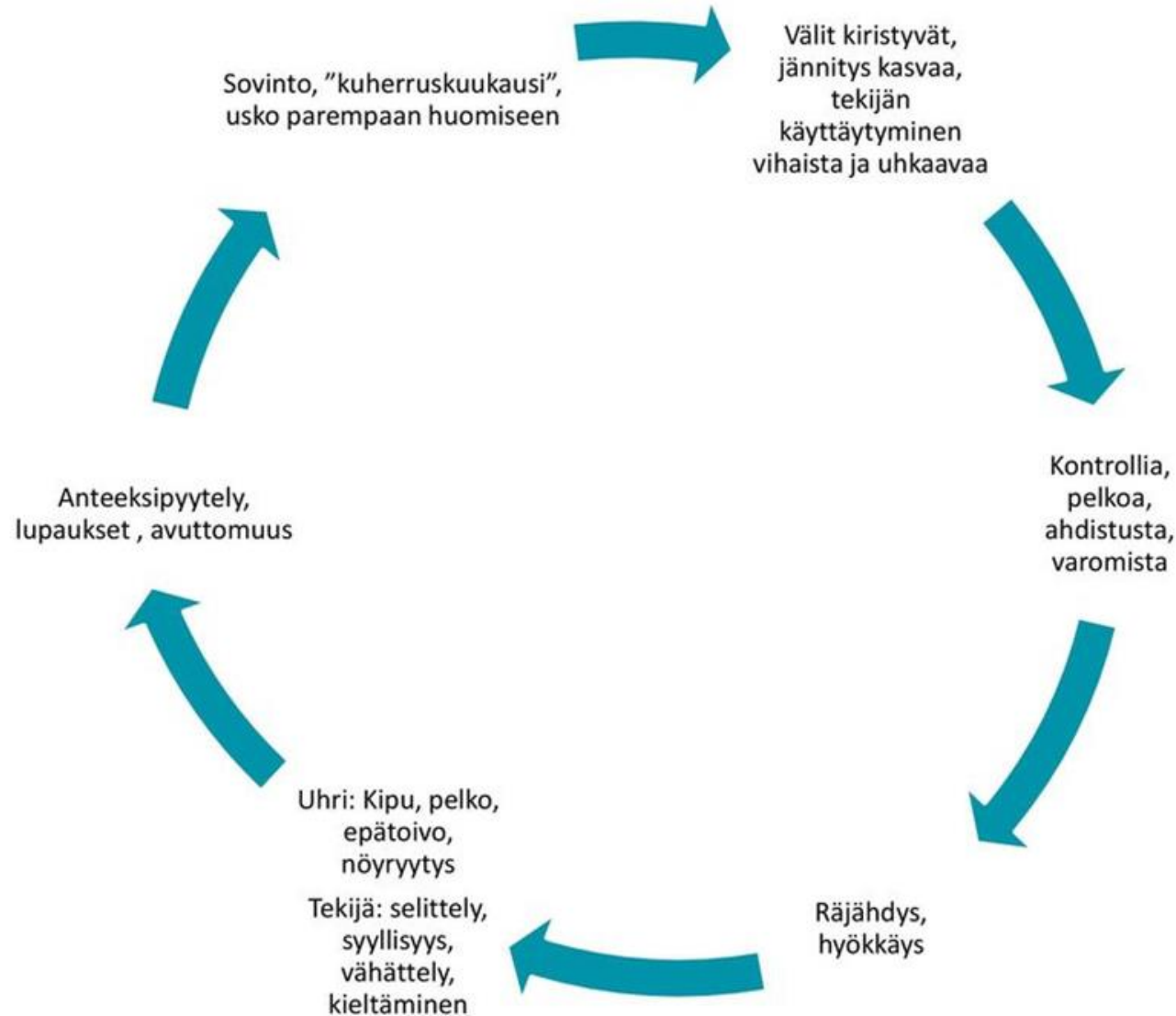
Häpeä ja syyllisyys

Syyllisyys = ajatus siitä että tein jotain pahaa, josta olen pahoillani ja jonka haluan korjata

Häpeä = kokemus siitä, että olen paha, perustavalla tavalla vääränlainen.

Väkivallan kierre

Varoittavat merkit erotilanteessa

Jos sinua pelottaa, ota etäisyyttä. Tunnetta kannattaa kuunnella.

Peloistaan kannattaa puhua läheisilleen tai viranomaisille.

Parisuhteen päättymiseen liittyy usein vihan tunteita.

Aiempi väkivalta nostaa riskiä, että entinen puoliso käyttää väkivaltaa myös erotilanteessa.

Väkivaltaa ennakoi myös, jos entinen puoliso on käyttäytynyt parisuhteen aikana alistavasti/kontrolloivasti.

On tilanteita joissa ei ole ollut aiempaa väkivaltaa, etenkin fyysistä.

Uhkailu ennakoi vaaraa

Psykoterapeutti Riitta Hannus: Aamulehti 18.1.2016

Varoittavat merkit erotilanteessa

Vakavissa eron jälkeisissä väkivaltatapauksissa niitä on edeltänyt aiempi uhkailu väkivallalla.

Tarpeeton ja sinnikäs yhteydenpito kielloista huolimatta voi olla merkki vaarasta.

- Minimoi yhteydenpito

Vainoaminen

Väkivalta voi puhjeta tilanteissa, joissa eroaminen konkretisoituu sille osapuolelle joka ei haluaisi erota.

Päihteiden käyttö lisää väkivallan riskiä.

Pahin ongelma vaikeneminen

Dokumentoi asioita

Ero ja kiista lapsista

- Väkivalta on monelle syy erota, vaan se ei aina lopu eroon.
- Kiistat lasten hullosta ja tapaamisista jatkumoa väkivaltahistorialle ja lisää väkivallan riskiä.
- Kun väkivalta ohitetaan huolto- ja tapaamisasioissa mahdollistaa se väkivallan jatkumisen ja vaikuttaa näin kokijoiden toipumiseen.
- Sovittelu: neuvotteluprosessi voi lisätä väkivallan riskiä, koska tasapuolista neuvottelutilannetta mahdoton saavuttaa
- Yhteishuolto huono, kun väkivaltatausta: häirintä, painostus ja kontrolli jatkuu

Väkivaltaa käyttävä vanhempi

- Toisen vanhemman vanhemmuuden edellytysten tuhoaminen.
- Mustamaalaaminen tai suhteen katkaisu lapseen.
- Oman suhteen katkaisu lapseen vastuuttaen tästä toista vanhempaa.
- Taloudellisesta tuesta pidättäytyminen.
- Lasten mukaanotto toisen vanhemman kontrollointiin.
- Lapsen vaarantaminen tai piittaamattomuus lapsen turvallisuudesta.
- Toisen vanhemman vahingoittaminen lapsen kautta.
- Lasten tapaamisten käyttö toisen vanhemman toiminnan kontrollointiin.
- Lapsen ja toisen vanhemman yhteydenpidon rajoittaminen.

Huoltoriidat

- Huoltoriitoihin liittyy kysymys väkivaltaväitteiden tekemisestä:
 - Arvioitava, millaista tietoa väkivallasta saatavilla ja miten vahvasti se todistaa siitä.
 - Väitteiden ajoittuminen huoltoriidan yhteyteen ei saisi automaattisesti johtaa niiden pitämiseen epätosina.
 - Vaikea tuoda esiin mm. siksi, että se merkitsee voimistuvaa konfliktia parisuhteessa
- Koko huoltoriita voi olla osa väkivallan kierrettä
 - Tekijä voi yrittää saada otteen exänsä elämästä ja vaikeuttaa sitä.
 - Pelotellaan ennen eroa ja eron yhteydessä
 - Yritys rangaista exää erosta
 - Huoltoriita aiheuttaa isoja kustannuksia ja tarkoituksena tällöin toisen osapuolen taloudellinen vahingoittaminen

TEKIJÄ

- Tekijät useimmiten luovat vaikuttavan, vakuuttavan ja miellyttävän julkikuvan minkä vuoksi kokijoiden on vaikea tulla tunnistetuksi, hakea ja saada apua.
- Tekijän vanhemmuudessa näyttäytyy voimakkaasti omista lähtökohdista ja tarpeista käsin toimiminen.
- Kontrollin kohteena oleva vanhempi voi toimia epäjohtonmukaisesti ja lasta voimakkaasti suojelevasti.
- Ihailtavan hyvin vanhempana toimimisen esitys.
 - Yhteiskunnan arvojen ja normien hyväksikäyttö.
 - Kohdennetaan yleensä viranomaisille ja perheen kanssa työskenteleville. Ei varsinaisesti toiselle vanhemmalle eikä kohdistu lapseen.
 - On luotu ja tarkoituksellinen mielikuva. Toiminnalla pyritään vakuuttamaan ulkopuolisia mutta ei luoda suhdetta lapseen.

Miksi kokija ei lähde suhteesta?

Väkivallan
normaalius

Pelko, häpeä

Rakastaa
edelleen, toivoo
muutosta

On sitoutunut
suhteeseen

Uskoo jäämisen
olevan lapsen
etu

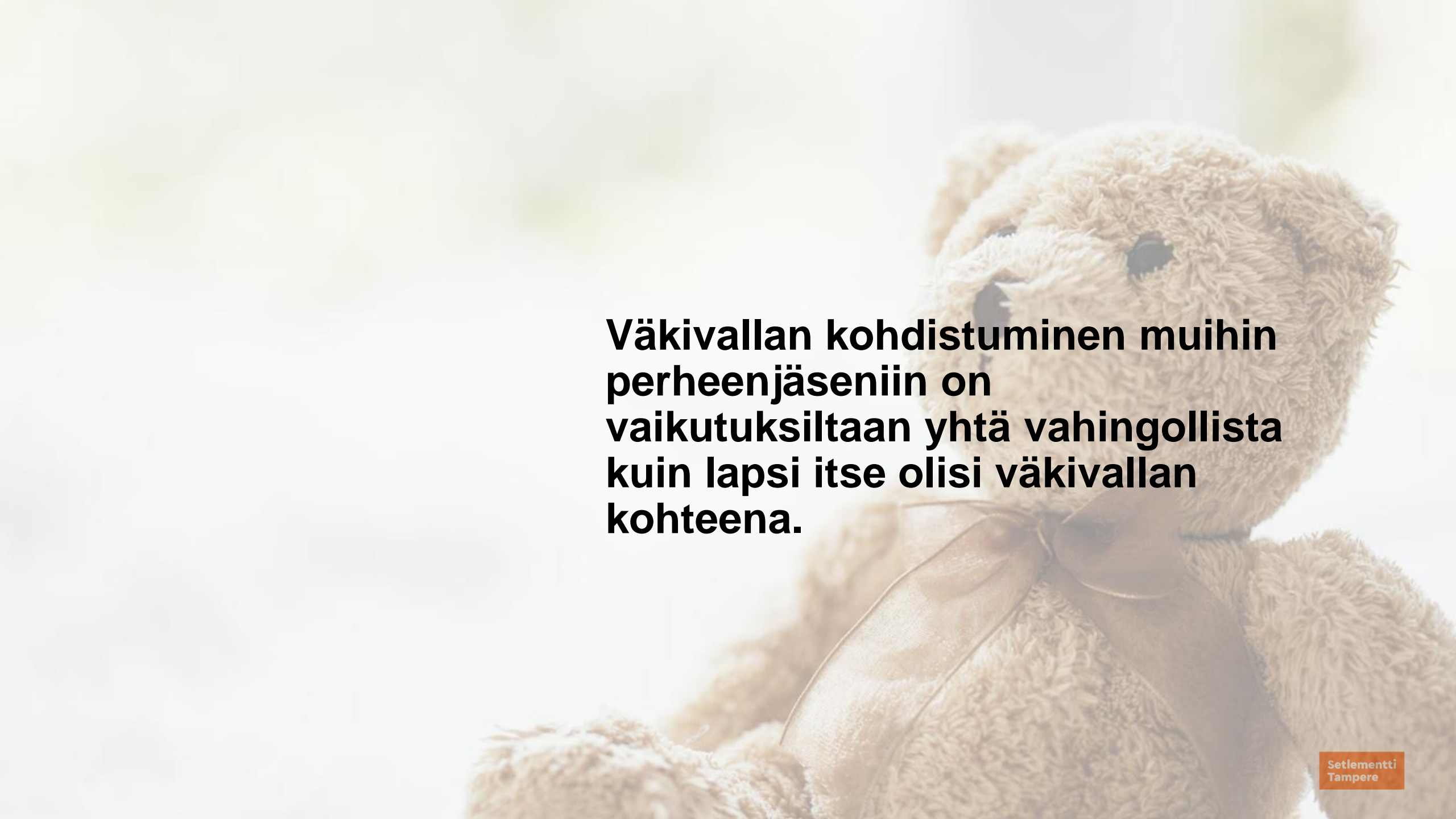
Uskoo olevansa
itse syyllinen

Ei riittävä
itseluottamusta,
eristynyt ja
yksinäinen

Ulkopuolisen
painostus

Ei usko eron
olevan
mahdollista

Epävarma
tulevaisuus

**Väkivallan kohdistuminen muihin
perheenjäseniin on
vaikutuksiltaan yhtä vahingollista
kuin lapsi itse olisi väkivallan
kohteena.**

Turvasuunnitelma

Turvasuunnitelman tekemistä suositellaan kaikille väkivaltaisessa suhteessa tai vastaavissa tilanteissa eläville.

Turvasuunnitelman tekeminen on tärkeää myös tilanteissa, joissa kumppani erosta tai erilleen muutosta huolimatta jatkaa ahdistelua ja uhkaavaa käyttäytymistä.

Turvasuunnitelma auttaa väkivallan uhreja ja lapsia ennakoimaan väkivaltatilanteita vahvistamaan hallinnan tunnetta väkivaltatilanteissa vähentämään ja lieventämään väkivallan seurauksia.

Turvasuunnitelma

Mistä tunnistaa
vaaran, miten
valmistautua siihen

Tietoa
oikeusturvasta,
auttavista tahoista

Arvioi väkivallan
hengenvaarallisuutta

Missä lähin
turvakoti,
puhelinnumero

Voiko lähteä
naapuriin, ystävien
tai sukulaisten luo

Miten voi lähteä

Keskustelu lasten
kanssa

Mitä/mistä mukaan
kiireessä

Kiitokset

Pidetään huolta itsestämme ja toisistamme
Katkerana ei voi jatkaa matkaa